

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Cultura învățătorimii noastre

de Ioan Matei-Crainic.

IV.

Să începem de viața din seminar. Tinerii candidați, cei mai mulți, dacă nu aproape toți, feciori de țărani năcăjiți, vin aici cu dorința de a-și câștiga o carieră. Cu pregătire variată, care uneori e mai mult decât modestă, cu inclinații și însușiri diferite, ei se așterse pe muncă. Profesorii își fac cursurile, elevii ascultă și învață. Unii serios, alții cu mai puțină însuflețire. Căci vocația e o însușire, care nu se câștigă prin carte, ci vine cu firea omului. Astfel se întâmplă, ca ori unde, că studiile pedagogice sunt pentru o samă de inșugliose, sau chiar fade. Aceștia își caută distracții. Se găsesec ușor. Faci plimbări, exerciții muzicale, sau în cazul cel mai rău, iei o carte de cetit, îți permiți luxul unor indeletniciri mai subțiri. Astfel se întâmplă, că prin influența unor elemente puțin disciplinate și echilibrate, lipsite de îndemnurile unei studieri serioase, se instăpănesc moravuri ușurele, cari nu pot fi înăbușite prin reglementări și pedepse.

E adevărat, că exemplarele aceste sunt puține, dar tot sunt în măsură să cangreneze. Intocmirile seminarului încă ar putea fi invocate drept piedecă în calea desvltării întinse a elevilor.

Acest argument însă e mai puțin grav, decât cel care se poate pune în sarcina elevilor, de a nu avea în proporția dorită *spiritul de însuflețire și de interes* potențat pentru studiile lor, cari au să le dea pregătirea specială. E foarte disparent numărul acelor elevi, cari pe lângă lecțiile obligate caută prin sârguință neobosită o complectare a cunoștințelor dela cursuri prin lectură. Cei mulți se mulțămesc cu lecțiile profesorilor, cari, din cauza orolor și studiilor multe ce li se impun, oricât de bine ar fi pregătiți în materia predată, nu pot diseca obiectul ce li se pune înainte, ci pe lângă expuneri mai scurte sunt necesați a indica izvoarele, cari au să complecteze cursurile lor. Aceste izvoare firește ar trebui consultate de elevi, mai ales că au la îndemână două biblioteci frumoase în seminar, și atâtea afară de seminar, cari le pot oferi din belșug cărțile de cultivare specială. Foarte puțini se lasă însă ispitiți de această indeletnicire atât de minunată și de potrivită pentru educația și desăvârșirea culturii lor pedagogice.

În schimb cetesc cu un hiperzel curios zierele, cari pot avea un rol educativ, până la un anume punct, discutabil. Studiile serioase, cari aduc un folos vădit, sunt rare.

Aceștea își au locul în reviste, cari însă nu prea atrag, lipsindu-le știrile de senzație cari plac, interesează și au darul de a mișca nervii. Literatura frumoasă să citește, dar nu în măsura în care o cer nevoile sufleteste ale omului cu pretenții de cultură. Lipsește, firește, de multe ori și gustul, care duce de dreptul

la romane de senzații, anoste și insipide, cari nu pot exercita influență folositoare asupra sufletului, ci dimpotrivă, au nenorocirea de a-l falsifica și a-l corupe.

În anii din urmă, prin despărțirea societății de lectură, care ar fi trebuit să urmeze de mult, a început se răsări în rândurile elevilor pedagogi un frumos curent de însuflețire și muncă serioasă, menită să umple multe lacune în cultura învățătorilor noștri. Pornirile acestea, cari înfățișează în culori senine sufletul viitorilor luminători ai neamului, ni umplu de adevărată bucurie, și în acelaș timp ne dau garanța, că dascălii zilei de mâne vor fi niște luptători conștienți și aprigi în luptele noastre culturale, și înțelepți povățuitori ai țărânimii românești.

E însă regretabil, că atâția tineri cu calități alese, unii chiar de talent, și cu o mare putere de muncă, nu caută cu destulă tenacitate și serioșitate să întrebunțeze aceste însușiri în cursul celor patru ani de studiu prin lecturi private asidue, în folosul lărgirii și complectării temeinice a valorii lor, singura care dă măsura valorii unui om, și deci și a lor. Mai ales că aceste citiri de specialitate sunt pentru un învățător conștient de îndatoririle sale, pentru un învățător care nu mai poate face din școală un laborator de experimentări după metoduri și șablonuri învechite și condamnabile, un izvor și o hrană statornică, de cari nu se poate și nici nu-i iertat să se despartă.

Dacă în direcția culturii pedagogice nu se poate constata la elevi o stăruință mai pronunțată, cu atât mai mare interes manifestă ei pentru arta muzicală. În privința acestora seminarul ia înfățișarea unui mic conservator.

Cântarea instrumentală, și cu deosebire cea vocală de ansamblu, e cultivată cu o rară căldură și însuflețire. Rar și drept o minune ar fi, ca trecând pe lângă seminar, în vremea când nu se țin cursuri, să nu fi crezând din gândurile tale de accentele, când dulci și variate, când tari și puternice ale unei voci sau cor disciplinat. Și rezultă, firește, un folos netăgăduit și din aceste preocupări muzicale. Întâi unul special pentru învățători și altul pentru neamul nostru, ajutându-se în măsură simțitoare desvltarea sentimentelor lui artistice, și prin aceasta, abstrăgând dela foloasele mărunte, contribuindu-se la nobilitatea sufletului său, la infiltrarea spiritului de sprijin și de jertfă pentru producțiile noastre de orice nuanță, iar în urmă ni se facilitează stăruințele pentru crearea unei literaturi muzicale naționale, care astăzi ne lipsește încă.

Prin cultivarea artei muzicale sprijinesc și servesc acești tineri, încă din seminar, mișcările noastre culturale, mergând în diferite centre, și chiar la sate, unde prin producțiile ce le dau ridică în chip vădit nivelul moral și intelectual al țărânimii noastre.

Cam acestea s'ar putea spune în generalități, cu privire la viața de seminar a învățătorilor noștri, ferindu-ne a atinge și alte puncte și apariții, cari nu aparțin în noștrul strict al cuvântului obiectului nostru.

În stăpânirea acestei pregătiri, mai mult sau mai puțin desăvârșite, cum s'a văzut din expunerile anterioare, părăsesc elevii seminarul, ducându-se la sate, ca luptători chemați ai culturii românești.

Acum începe adevărata muncă pentru ei, și aici se poate cunoaște numai, cât e de intensivă strălucirea spadei lor de luptă, și cari sunt vitejii cari o pot purta cu vrednicie și o pot scoate biruitoare din vârtejul acestei svârcoliri uriașe!

Să vedem, cum se desprinde, icoana învățătorilor noștri la sate. Cu cunoștințele câștigate, și după priceperea ce o pot avea, intră în școală, pornind la muncă. Aici o mulțime de lipsuri, cu cari are învățătorul să lupte mereu, și cari nu pot fi înlăturate în grabă. Prima decepție. Își urmează drumul înainte, cu mai mult cumpăt. Vin apoi mizeriile vieții.

Aceștea formează o nouă pedecă în calea progresului visat de el. Il opresc în loc pe o clipă, în urmă se dumirește și stăruie înainte. Trebuie să mărturisim, că învățătorimea nici unui neam nu și-a îndeplinit în împrejurări materiale mai grele și mai maștere înalta ei misiune culturală, așa ca învățătorimea românească. Despre dascălii noștri putem spune cu deplină hotărâre, dar în acelaș timp și cu o notă de adâncă melancolie, că ei au fost în tot cursul istoriei școlilor noastre „apostolii nerăsplățiți ai pâinii”, cum caracterizează Goga pe țărâni români asupriți.

Și dacă în chinurile statornice ale acesteia s'ar închin au știut totuși să se jertfească în chip minunat pentru biruința culturii noastre, recunoștința ce li-o datorează neamul va trebui să fie cu atât mai mare, și slava în care va cuprinde numele lor cu atât mai strălucitoare! Vii-torul apropiat va pune capăt și acestei sărăcii, și dacă banul ce-l vor primi este socotit drept un mijloc de corupție și de primejdie, totuși nădăjduim tare, că conștiența națională și flacăra iubirii de neam va eși biruitoare din acest Scylla și Caribde, fără ca învățătorimea noastră să se facă vinovată de rolul Efiialților și Terziților inconștienți și scârboși...

Revenind asupra cauzelor, cari au împedat o validitate deplină a forțelor învățătorilor noștri, nu vom înceta a recunoaște, că între cele dintâi se înșirue, cum am și amintit, situația lor materială, de sigur, foarte puțin strălucită. Condițiile unei vieți constituite, cari formează preocupările de căpetenie în grijile zilnice ale oamenilor, nu puteau fi ignorate tocmai de învățători. Și cum între indeletnicirile, cari nu reclamă un capital mai mare la sate, ar fi cele economice și bietul învățător s'ar fi dedat și aces-

tora, meșteșugul său însă nu-i putea oferi timpul reclamat de ele. Astfel, când în șirul nopților de visuri acest suflet trudit țesea la rășboiul culturii neamului și se gândia cu fiorii unei bucurii sfinte la rezultatele de mâne ale muncii sale, îi răsăria în aceeași clipă chipul urât și căscat al sărăciei, care-l chinuia mereu. În urmă se întăria în el convingerea, că aceasta îi va fi un tovarăș pe care nu-l va putea alunga, și deci începea să-l privească, dacă nu cu simpatie, cel puțin cu o anume doză de scepticism, sau răceală sombră. Cu vremea au găsit, totuși, cei mai mulți mijloacele de a se putea scutura măcar în parte de acest tovarăș nesimpatic, și a se rigida la o situație materială, care îngăduia împlinirea trebuințelor mai imperative.

Să vedem acum cum înțelege acest învățător problemele, sale și în ce măsură se crede obligat a satisface nevoilor sale intelectuale de ordin superior?

Educația țaranului român.

Din concepția religioasă a poporului român rezultă o mulțime de trăsături caracteristice a ființei sale etnice, pe cari a le scruta și examina e o datorie a tuturor câți sunt chemați să se indeletnicească cu atari probleme subtile și anevoioase.

Marea mulțime trece prin lume fără să aibă cătuși de puțină pricepere pentru formele particulare de viață ale poporului român, cu atât mai puțin să străbată în ființa lui sufletească. E greu a pătrunde în ființa psihică a unui individ, dar apoi a unei colectivități și mase de indivizi! Colectivitatea la prea puțină le este dat a întezări cu ochiul lor sufletesc câte o nuanțare psihică în ființa neamului din care fac parte. Sunt mai ales filosofii, poeții, artiștii, literații și etnografii, cărora le este dat să observe câte ceva.

De aceea nici nu putem fără doar și poate primi ori ce părere în direcția examinării caracterului țaranului român. Cu multă grije să fim în chestia statoririi notelor ce constituie caracterul nostru național.

Cu toate acestea datorie avem a căuta să facem studii în direcția asta. Între altele merită să scoatem la iveală însușirea de milos a neamului nostru. Este oare poporul nostru dela țară milos ori nemilos?

Nu avem să ne uităm decât la ceea ce se întâmplă cu ocazia ținerii târgurilor de țară, așa numitele bălciri. Nicăieri ca acolo nu vei întâlni orbi, șchiriopi, paroliti, schilavi, cari se postează la răspântii de drumuri, la capetele podurilor și cerșesc mila călătorilor. Vei vedea cum nădrăgarii trec fără să-i bage în seamă, iar țaranul român se oprește și-i întinde fiecăruia o bucată de pâne ori un ban.

Rar se întâmplă să întâlnești un țaran mai de dai Doamne, care să aibă și să nu dea la acest soi de oameni nenorociți. Dar și rugămintea în versuri însoțită de cântare a câte unui orb e așa alcătuită, încât înmoaie chiar și inimile împetrite.

Mulți nenorociți se postează pe la ușile și porțile bisericii în Dumineci și sărbători, știind că creștinul milos o să le dea câte ceva, căci se duce la altarul Domnului, unde se predică mereu milă față de săraci și neputincioși.

Nu zic, că e bun și frumos obiceiul de a sta la ușile bisericii, ci constat un fapt esistențial pretutindenea la Români. Acest obicei de altfel ne prezintă foarte prost înaintea străinilor, cari au fost dedați să ne vadă tot cerșitori. De multe ori prin orașe țese înroșește fața de rușine, când ești cu un străin și vrei să-l conduci în biserică ta, uneori pompoasă, dar de obicei printre două șiruri de cerșitori gălăgioși. Cred că n'ar strica să se curme acest obicei, contribuind cu toții la un fond numit al săracilor.

În unele părți umblă zi de zi cerșitorii din casă în casă. Am observat în Munții-Apuseni, că cerșesc iarna mai ales cei din satele de prin fundul munților, chiar și oameni mari și tari câte odată cerșesc milă. E prea înrădăcinată în firea Românilor cerșitoria. De bună seamă o rugină a vremilor trecute, rămasă lipită de ființa lui etnică. Ar fi timpul, ca ajunși la conștiința națională să ne debarasăm de această umilire rușinoasă.

Suntem și astăzi un popor de cerșitori, cari umblăm să ne pice para coaptă în gură. Se mai află și azi mulți speculanți, cari nu iubesc munca, din acestia se recrutează clasa cerșitorilor. Ne lipsește în punctul acesta o organizație.

Biserica, care predică atât de mult mila creștinească, ar trebui să iee cauza în mână și să înceapă înființarea de fonduri pentru săraci pe la toate comunele bisericesti. Din acestea să se dea elemosină celor neputincioși și săraci.

Nu avem azile pentru copii orfani, nu avem spitale publice pentru cei săraci.

Un popor cu dor de civilizație ca al nostru trebuie să se preocupe și de problemele culturale și ideale, îndatăce baza sa materială e căușă de puțin asigurată.

Cultura unui popor e un complex de probleme, cari nu așteaptă

să fie rezolvate în tignă una după alta, ci mai mult se întrețes cu alte probleme și ne mână cu tărie spre rezolvarea lor.

Demnitatea unui popor se măsoară, nu atât după bogățiile lui materiale, cât mai vartos după bunurile morale, ce și le-a știut câștiga și transmite generațiilor viitoare drept moștenire sacră.

Cu cât mai mult va ști un popor se îmbrățișeze problemele ideale morale, cu atât mai mult va număra el, și cu atât mai statornică va fi pomenirea lui istorică.

Să îmbrățișăm deci cauza săracilor neputincioși și să pornim realizarea ei pe baze moderne, pe cari ni le indică civilizația altor popoare înainte mergătoare.

Umanismul să fie una din dezideratele muncii culturale ce o desfășură clasa cărturarilor pe aceste plaiuri, întru întărirea și mărirea neamului românesc.

Dr. Petru Șpan.

Din protopresbiterate.

Conferența preoțească din tractul Târnavei.

— 1 Decembrie v.

Conferența preoțească din tractul nostru protopresbiteral, s'a ținut anul acesta în comuna Bobohalma la 22 Noembrie st. v.

Până acum conferențele noastre anuale le-am ținut în Cetateadebaltă, reședința protopresbiterală, centru mai comod pentru intrarea preoției de prin comunele tractuale, cele mai multe cu oă grele de comunicație, mai ales toamna și primăvara.

De astă dată a avut o bună idee șeful tractului nostru, părintele protopresbiter Nicolae Todoran, conchemand — la invitarea părintelui Augustin Chețan — conferența în Bobohalma, comună în apropierea orașului Dicio Sămărtin. Și doream o schimbare a locului, făcând conferențele noastre ambulante, prin ce ni se dă ocaziune a cunoaște mai de aproape referințele din tract, starea morală a poporului de prin alte comune, împrejurările între cari își conduc frații preoți afacerile parohiale, tot lucruri menite a ne îmbogăți cunoștințele practice în purtarea oficiului nostru preoțesc.

La orele 7^{1/2} s'a început serviciul divin, săvârșit de preoții: Ilie Ioanovici, Iuliu Holdăr și Emil Vătășan, în prezența preoților adunați pentru conferență și a unei mari mulțimi de popor din Bobohalma și comunele învecinate. Predica a ținut-o păr. Ilie Ioanovici.

După serviciul divin ne-am adunat în sala noului edificiu școlar, ridicat în o poziție frumoasă în nemijlocită apropiere de biserică. Școala aceasta, fiind edificată numai acum de curând, impune prin frumusețea ei și face fală poporului din Bobohalma. Laudă tuturor celor ce li se cuvine.

Deschizându se ședința prin un cuvânt cald al părintelui protopresbiter, potrivit momentului, și după constituirea biroului, conferența își exprimă condolențele sale prin sculare, pentru pierderea unui harnic confrate al nostru, Nicolae Șandru, fost paroh în Coroi-Sămărtin, care bolnăvindu-se în călătoria sa către America, a murit pe vapor în iarna trecută.

Urmează constatarea membrilor prezenți. La apelul nominal răspund 16 preoți. Au absentat 8. Dintre aceștia pe trei, din cauză de morb și bătrânețe conferența îi scuză, pe ceilalți îi pedepsește.

Se manifestă o justă indignare în sinul preoției față de doi preoți absenți, pe cari de astă dată nu-i amintesc cu numele. Pe unul dintre aceștia de câți-va ani nu l-am văzut pe la adunările noastre conferențiare. Amândoi au obiceiul de a se prezenta cu scuză, ce denoată prea puțin simț de demnitate preoțească.

În vederea însămnatului scop ce urmăresc conferențele noastre de a ne lumina, împărțindu ne unii altora cunoștințe practice de o valoare netăgăduită pentru viața noastră pastorală, am dori ca în viitor să nu absenteze nici unul dintre frații preoți dela intrunirile noastre, evitând prin asta suspiciunile, ce conferență adeseori cu dreptate le îndreaptă asupra unora dintre cei absenți.

Trecem la discuția asupra serviciului divin, săvârșit cu demnitate de cei trei preoți, și după câte va mici observări, se declară de succes.

Asemenea s'a declarat de bine succasă predica din textul zilei, rostită de păr. Ioanovici și ascultată cu mare încordare de toți cei prezenți în biserică. În păr. Ioanovici avem în tract un bun predicator al cuvântului lui Dumnezeu.

După ostirea rezoluțiilor consistoriale referitoare la concluzele conferenței din anul trecut și luarea ei spre plăcută știință, urmează d zertăția părintelui George Dănilă: „Preotul ca catechet la școlăle străine”.

Colegul Dănilă fiind și catechet la o școală de stat, ne prezintă o lucrare vastă, dovedind cu date istorice originea catehetului, dela începutul erei creștine și continuitatea lui până în zilele noastre. După-oe aduce argumente din scrierile sfinților apostoli, despre modul cum au să se predea cunoștințele teoretice după vrastă, împrejurările între cari trăiesc fi poporului, se estinde și asupra datorințelor morale, ce incumbă catehetului în vremile de azi pentru ajungerea scopului ce urmărește catechizarea.

Pentru zelul și străduința cu care s'a achitat de sarcina impusă, conferența îi exprimă sinceră mulțumită.

Cu provocare la unele circulare consistoriale anterioare, în punctul următor s'a luat concluz de înfălesul, ca cu ocazunea fiecărei conferențe, părintele protopresbiter, împreună cu preoțiile întregă, să facă o vizitație minuțioasă asupra tuturor agendelor conduse de respectivul paroh, unde se va ținea conferența.

Acest concluz pus în practică, numai urmări bune poate avea, căci ni se dă prilej a ne controla unii pe alții, a îndrepta relele cu bună voință, făcând să dispară pe încetul deosebirea ce se ob-

servă în activitatea pastorală a preoției. Numai îndreptându-ne unii pe alții și îmbărbătându-ne, vom putea aduce munca noastră la egal.

După designarea temelor pentru conferența viitoare, vine rândul propunerilor.

Se prezintă și primește propunerea păr. Ioanovici, ca în viitor parohul unde se va ținea conferența, să deie indicii despre starea lucrurilor din parohia sa preotului care va ținea predica în biserică, pentru ca mai ușor să se poată combate viciile din popor.

Propunerea e la loc, căci și pe calea aceasta vom avea o bună ocaziune de a combate scăderi d'n popor, ca: furtul, pizma, fătărnicia, necinstirea sărbătorilor și urgisita beție, care ne ține închise ușile bisericilor în dumineci și sărbători. Fonduri bisericesti, cari să fie în viitor baza organizării bisericii noastre, nu avem cu cine înființa, pe când în pungile orșmarilor intră an de an mii de coroane din fiecare comună. Și fiind că la aceste scăderi ce se observă în popor ca o boală generală, își are partea cuvenită civilizația lumii de azi, ba în vremea din urmă și America cu liberalismul ei, unde ni se corump de-abinele familii întregi, noi preoțiile avem îndoită datorie față de biserică ce o reprezentăm, a ne opune cu toată tăria urențelor bolnăvicioase ce ne fură sufletele, și prin o conduită morală de model, să lecuim răul, predicând neîncetat cuvântul lui Dumnezeu.

De însemnătate pentru noi e și concluzul ce l-a luat conferența, tot la propunerea păr. Ioanovici, ca în viitor, cu considerare, că materialul din programul unei conferențe, nu se poate tracta cu temeinicie în decursul câtor-va ore, convocarea să se facă pentru două ședințe în două zile.

Spunând adevărul, o serviciul divin și predicile adeseori lungi, după cum cer împrejurările, pierdem jumătate din timpul cel reclamat programul de câte 10—12 puncte, așa încât în restul ce ne rămâne nu putem pertracta toate chestiile după dorință. Deci lucru bun a făcut preoțiile primind propunerea părintelui Ioanovici, căci în două zile vom avea timp de ajuns a ne ocupa serios cu fiecare punct din program, care cu timpul s'ar putea și lărgi, dându-se fiecărui preot prilej de muncă mai întezită în desfășurarea problemelor ce preocupă consfăturile noastre.

Eshaurindu-se programul, cu iubire frățească manifestată din partea preoților în tot decursul ședinței, părintele protopresbiter prin un cuvânt bineaccentuat a ridicat ședința între ovațiunile furtunoase ale preoției, care îi mulțamește pentru bunăvoința și tactul cu care a condus o.

Astfel a decurs adunarea noastră, cu însuflețire pentru înarmarea preoției cu armele culturii, ce se câștigă în chip neîndoelnic prin conferență, contra pornirilor ce se pun în calea străduințelor noastre, de a ridica starea morală a poporului la nivelul recerut de spiritul vremilor de azi.

Ne-am intrat apoi în casa părintelui Augustin Chețan, unde am luat prânzul pe la orele 4 d. a. În cursul mesei a toastat părintele protopresbiter pentru îndelunga viață a I. P. S. Sale iubitului nostru părinte Arhiepiscop și Metropolit

FOIȘOARĂ.

Monografia școlii fundamentale din Borgo-Prund.

Școala românească din Borgo-Prund, numită acum în urmă fundatională, s'a înființat la anul 1784 sub administrația regimentului al II-lea român național confiniar transilvan. La început a avut numele de școală triviale.

Limba de propunere din anul 1784—1837 a fost limba română, când apoi pe baza rescriptului cesaro-regescului conziliu aulic belic dno. 30 Martie 1837—B 1239 s'a schimbat în școală germană, dar pentru aceea s'a propus și românește. Această stare a ținut până la anul 1870.

În durata aceasta s'a întrebuintat de către învățători, cari se sileau să facă din destul mai marilor, o tablă pe care era desemnat un măgar, și copilului care vorbea cu conșciliarul seu românește, îi se punea în grmsaz tabla cu vorbele „da hast den Esel”. Era așa de strict ordinul, că și religia se propunea nemțește.

Dela acest an începând s'a propus limba germană numai în cetit și scris, apoi puțină gramatică.

La anul 1871/2 s'a introdus la această școală în clasele a III. și IV. și limba maghiară în scris și cetit, așa, că de atunci

până la anul 1885 s'au propus 3 limbi, adică cea română, maghiară și germană.

Din anul 1885 începând, ca primul for școlar s'a introdus curatoratul, care a durat până la 7. Noembrie 1896. În acest curatorat, care constă din 7—9 membri numiți de guvern (comisaral regeso) a funcționat ca președinte Dr. Nicolau Hângănuț medic cercual, care a lucrat foarte mult în interesul școlii. Arhivă regulată numai de atunci are școala, de mai înainte nu s'a păstrat nici o hârtie. La anul 1896 forul școlar s'a schimbat în senat. Numirea de școală fundatională și-a căpătat-o la anul 1884, precând preste fonduri era comisar regeso baronul Banffy, care toate organizările de mai înainte le-a transformat.

Școala fundatională în periodul de 125 ani cât a existat a avut următorii învățători:

1. Alexandru Ilieș din Borgothi. Acesta a fost descendent de nobil, vorbea bine limba română, latină și germană. A servit din 1784—1796. Se amintește, că familiile din Valea Bărgăului Ilia și Ilieș au fost înzestrate cu diplome de nobili.

2. Ștefan Vrăsmay din Borgo-Prund a servit din 1796—1807.

3. Sabas Pop din Monor din 1807—1816.

4. George Urșă din Gledin a servit din 1816—1818.

5. Grigore Bejan din Monor din 1818—1821.

6. Simeon Rus din Borgobistriță din 1823—1873.

Acest învățător a fost aplicat în etate de 18 ani cu salariu de 1 florin nouăte convențională pe lună. El a învățat în „Erziehungshaus” la Năsăud. A fost lădat de ofițerii regimentului, sub scărur suprainspecțiune era școala. El a fost decorat cu medalia în aur pentru merite. Sub mână lui au absolvat mulți tineri, cari au ajuns trepte înalte, consilieri, ofițeri etc. etc. Din anul 1784—1851, când în 1. April s'a desființat regimentul al II. fost confiniar transilvănian caracterul școlii a fost tot „triviale”. Organele școlii de administrație au fost:

a) Comisiunea școlastică din Borgo-Prund.

b) Comisiunea școlastică a centralei din Năsăud.

c) Comitetul școlastic al întregului fost district al Năsăudului.

Salariul și penziunea, precum și cărțile, pașalul, toate s'au solvit din fondul de provente.

În anul 1855, conform ordinațiunei cesaro-regesti Nr. 7298, școala triviale din Borgo-Prund s'a redat ordinariatului episcopesc din Sibiu, care a numit o „școală normală capitală gr. or.”

În anul 1872 pe baza pactului încheiat în Buda la 16 Aprilie s'a transpus venitul regalilor din cercul Bărgăului în fondul central școlar din Năsăud, de unde învățătorii își primesc salariile și

sunt obligați a propune și limba germană, pentrucă e limbă în armată și în afacerile interne oficioase, ca așa să se deprindă copiii mai ușor.

În cât despre starea și progresul buu al școlilor din II. regiment român de graniță transilvănean, se poate vedea din citatele următoare:

„In der Verordnung des Siebentü-gea Landes General Militär Comandos dno 18 Junie 1829 Zahl 1167 heisst es bezüglich der Schulen des II. Romanen Grenz-Regiments ausdrücklich:

„dass im Bezirk dieses Regiments unter allen hier wütdigan Grenz-Regimenter em längsten eine zwäckmäsigc Organisation der Schulanstalten besteht“.

In der Verordnung des obigen Landes General Comandos vom 10. Junie 1840 Zahl 1862 heisst es:

„dass in der hierländigen Militär-ärze das Schulwesen lediglich in B zirke des II-ten Romanen Grenz Regiments einen günstigen und hoffnungsreichen Schwang durch die lobenswerthe Tätigkeit des Regiments — wie schon oft in speziellen Verordnungen hervorgehoben wurden, in der letzten Zeit erhalten hat.

Fortan ist mit Umsicht und uner-müdeten Eifer hinzuzusehen, damit das Allerhöchsten Orts gewünschte Ziel. sicher und chemöglichst erreicht werde“.

(Va urma).

Ioan. Am închinat apoi câte un păhar de vin în sănătatea șefului nostru tractual părintelui protopresbiter și în urmă pentru familia părintelui Chețan care cu mare amabilitate ne-a înfruntat la masa sa ospitală.

Ne-am depărtat în urmă fie-care la ale sale, cu dorința de a ne întâlni în primăvara anului viitor într-o comună dela marginea tractului, pe valea Târnaviei mici în sus. Ajute-ne D-zeu!

Iuliu Moldovan.

Conferența preoțesca a tractului Orăștie.

Pischiuși, 16 Decembrie 1909.

Cu abateri dela trecut, conferența anului acestuia a fost interesantă. Meritul în primul rând e al șefului tractual dl V. Domșa, căci dânsul a pus în discuție chestii de cea mai mare importanță.

În cuvântul său de deschidere accentuiază, că a dat spre discuție chestii de cea mai mare însemnătate, chestia ca tehezării adulților. Această chestie nu este nouă. S'a desbătut în multe conferențe, ba chiar este obiceiul și de către Consistor, dar după obiceiul general: s'a constatat necesitatea, s'a hotărât unanim ducerea la îndeplinire și... nu s'a făcut nimic. În ziua de azi însă, când noua lege școlară impune, ca a treia parte din orele de școală să fie întrebunțate spre învățarea limbii ungurești, pentru religie au rămas numai câteva jumătăți de oră. Temelia educației însă este religia. Ce-ar folosi cele mai înalte cunoștințe dacă lipsește oimantul moralității? Nu putem privi deci cu indiferență, urmările ce le-ar avea pentru credincioșii noștri restrângerea propunerii religiei. Ca să prefuimșim acest dezast, național, se cere ca să punem umărul, să substituim noi afară din școală, ceea ce nu se poate face în școală, prin aceea că vom catehiza adulții.

Nu trebuie să fim nepăsători nici față de promovarea intereselor materiale ale bisericii noastre, căci e absolută necesitatea de a înființa fonduri în fiecare parohie, din care cu vremea biserica înșiși să-și poată salariza slujitorii. Astfel noi ru vom mai fi avizajii la ajutorul altora, care totdeauna e umilitor și adeseori primejdios. Această chestie cică a fost desbătută de mulțori, dar — durere — prea în puține locuri practică. Deci fiecare să-și pună aceste chestii de țintă ale activității sale, căci numai în felul acesta vom dovedi prin fapte că ne zace la inimă binele bisericii noastre.

Ca conducători ai poporului trebuie să scăpăm poporul din ghiarele străinilor care cu banul său cu sudoare agonizat sprijinește institute străine, eară pe ale noastre le ocolește. Trebuie deci să ne dăm toată osteneala, să luminăm poporul, ca să sprijinească băncile noastre, căci prin aceasta lui își ajută. Ce-i de folos stupului, folosește și singuraticelor albine.

Cam acestea a conținut cuvântul de deschidere al dlui protopop și îmbrăcat în haina atrăgătoare a unei limbi curate românești ne-a înflăcărat pentru discuție.

Rezultatul discuțiilor a fost îmbucurător, și unanim s'a constatat necesitatea catehizării, a înființării de fonduri și necesitatea de a lucra fiecare cu mai mult zel la ridicarea morală și materială a credincioșilor pe toate căile și prin toate mijloacele. S'a hotărât în deosebi, ca aceste concluzii să fie la orice caz și executate, căci numai așa au rost consfătuirile noastre anuale.

S'a primit propunerea, ca cu prilejul alegerilor de membri în corporațiile mai superioare ale bisericii să fim cu ochii în patru. Față de aceste alegeri să ne interesăm mai mult, să ne cerem și noi partea noastră de înfrățire în administrația bisericii. Până acum noi am lucrat aproape inconștii, am fost numai niște unelte în mâinile unuia sau altuia.

În corporațiile bisericii noastre să trimitem oameni, cari în adevăr să fie creștini buni, și cari și prin faptele lor să dovedească că țin la biserică, nu ca la „un rău necesar“, ci ca la o instituție, care de veacuri ni-a fost adăpost într-ună, și tot aceea ne va fi în viitor. Să nu mai lăsăm, ca în corporațiile bisericești să intre oameni conduși de principii cele mai contrare bisericii, de principii socialiste și chiar ateiste, peste tot, astfel de oameni, cari ani de-a rândul nu cercetează biserica.

Se face propunerea și se primește, ca cu o cale, să se protesteze și în contra acelor, cari în presă, și chiar în înfruntări publice terfelese, pe arhierii noștri. Prin aceasta n'am voit să acoperim păcatele nimănui, ci voim că îndreptarea să se facă pe calea, pe care noi-o indicăm scriptura, să mureți pe orice greșelă, întâi între patru ochi, apoi între martori și după ce se constată că e incorrigibil, să-l spu soborului.

Dar forma în care se face la noi această muștrare clătină încrederea poporului în conducătorii săi naturali spre răul bisericii. Sub masca controlului public se terfelesc arhierii noștri pentru greșeli închipuite, și astfel sistematic se lucră la distrugerea autorității căpeteniilor noastre bisericești.

Deci e în dreptul nostru, ca să prețindem energie dela zisrele pe cari și noi le susținem cu banii noștri, să nu ne discrediteze în fața credincioșilor spre dauna bisericii noastre.

În fine dl protopop mulțamește conferenței pentru zelul cu care a luat parte la discuțiile puse la ordinea zilei și ne roagă ca cele ce le-am hotărât, să fie puse și în practică din partea noastră.

ob.

NOUȚĂȚI.

Conferențele Asociațiunii. Duminecă, în 26 Decembrie a. c. dl profesor Aurel Bratu va ținea în sala festivă a Muzeului Asociațiunii o conferență despre „Alcoholism“. Chestiunea aceasta care preocupă adânc întreaga lume civilizată, credem că va interesa și societatea sibiiană. Începutul la 5 ore p. m. precis.

La temniță. Dl Dr. Cassiu Maniu, avocat, și-a început în luna aceasta la Vaș osândă de un an închisoare de stat pentru scrisoarea către Björnson, apărută în „G. Tr.“.

Proces de presă se pornește în contra ziarului politic „Revista Bistriței“ pentru reproducerea unui articol în chestia limbii de catehizare și pentru tipărirea Manifestului al ziarului, dl. Redactorul responsabil al ziarului, dl. Iosif Zimveliu, a fost ascultat de judecătorul de instrucție din Bistrița.

† **Ion Mărgineanu**, căpitan i. p. a încetat din viață în vârsta de 76 de ani și a fost înmormântat zilele acestea în cimiterul din Răgla. Odihnească în pace!

Societate de lectură în Schei. Ministerul de interne a aprobat în zilele acestea statutele pentru o *casină* în Scheiul Brașovului. Această societate de lectură în curând își va începe activitatea.

Agârbiceanu în l. maghiară. Navelistul nostru Ion Agârbiceanu este apreciat de revista literară „Elet“ (Viața) din capitală. În numărul său mai nou revista aceasta publică în traducere povestirea *Niță* a distinsului scriitor român și o însoțește cu observarea, că Agârbiceanu este unul dintre cei mai buni cunoscători ai vieții românești din țara noastră.

Teatru român în Sibiu. Precum aflăm la „Reuniunea sodalilor români din Sibiu“ se urmează cu mult zel repetițiunile unor piese teatrale de tot hazul, cu cari diletanții numitei Reuniuni vor să suprindă de sărbătorile Crăciunului publicul sibiian și cel din jur. Între diletanții se găsesec și persoane bine cunoscute publicului nostru dela reprezentațiunile din anii trecuți. Reprezentațiunea se va da în teatrul orășenesc.

Directorii căilor ferate ungare s'au înfruntat în săptămâna trecută și au discutat asupra mișcării antialcoolice pornite între persoanele aflătoare în serviciul căilor ferate. Afară de aceasta s'au luat măsuri potrivite în interesul apărării tinerelor fete, care călătoresc singure, și sunt de multe ori expuse neplăcerilor și primejdiilor.

Nouă însoțire de credit satească sistem Raiffeisen s'a alcătuit la sfatul dlui Vic. Tordășianu și la stăruința învățătorului Petru Macodon, în frunța comună Perșani (comitatul Făgărașului). Însoțirea alcătuită după principiile, după cari Reuniunea agricolă sibiiană înființată asemenea însoțiri, și-a primit în zilele acestea aprobarea statutelor și-și va începe în scurtă vreme activitatea.

Rectificare. În raportul ce s'a publicat în „T. R.“ despre conferența preoțesca din tractul Branului corespondentul a omis din lista oaspeților numele dlui I. Străvoiu, preot în Zernești. În interesul adevărului constat, că părintele I. Străvoiu a fost unul dintre puținii preoți cari cu mult interes dela început și până la sfârșit urmărit ca oaspeți lucrările conferenței noastre învățătoresci. Zernești, în Dec. 1909. P. Dan, prez. conf. inv.

Dar Muzeului Asociațiunii și răscumpărarea felicitărilor de ziua onomastică. Domnul Dr. Liviu Lemény ca răscumpărare a felicitărilor active de anul nou precum și a felicitărilor pasive de ziua nașterii 40 cor. patrulei coroane.

„Academia Ortodoxă“ din Cernăuț, având în vedere că la 31 Dec. n. se implinesc 20 de ani dela moartea lui *Ioan Creanga*, aranjează o ședință familiară Duminecă în 2 Ianuarie nou 1910. Un student în teologie va vorbi despre viața și scrisul lui Creanga. Nu vor lipsi recitari, corul și citiri din Amintirile scriitorului, care a încălzit sufletul multor generații românești.

Aviatorul Blériot, al cărui aeroplan s'a sfărmat lovit de o clădire în Constantinopol, n'a rămas cu totul neatins în cădere, cum au anunțat primele telegrame. Blériot a sosit acum la Viena și a fost dus într'un sanatoriu să-și caute de sănătate.

Bandiții dela banca din Fiume. În zilele acestea s'a ținut pertractarea în contra bandiților, cari în 11 August au pătruns în ziua mare la Banca populară fumană, au împușcat pe un director și au jăfuit 19 mii de cor. Acuzății, Samuel Svirski și Salomon Kișinevski, evrei din Rusia, au fost osândiți: cel dintâi 15 ani temniță, al doilea pe viață. Al treilea bandit n'a fost încă prins.

Tunel sub Mont-Blanc. Guvernele din Italia și Franța voesc să lege direct aceste două țări, clădind o nouă linie ferată, care să treacă prin un tunel sub uriașul Mont-Blanc. Tunelul acesta ar fi de două ori mai lung decât tunelul Simplon, care are aproape 20 de kilometre.

La darurile de Crăciun ce se vor împărți de „Reuniunea sodalilor români din Sibiu“ cu prilejul Nașterii Domnului au binevoit a mai dăru: Hotelierul dl I. Barbu, suma de 7 cor. 32 fil. drept venitul curat al unei zile, rezultat din taxele de intrare la panorama universală de pe Bretter, tinărul Victor Băța, fiul magistrului postal din Perșani: un roș, o păreche pantaloni și o pălărie. 22 elevi ai seminarului „Andreian“ 22 roșuri, 2 părechi pantaloni, 6 veste și 6 părechi pantaloni.

D'ale esperantiștilor. Esperantiștii din toată lumea au serbat ziua de 15 Decembrie, când Dr. Ludovic Zamenhof, nascocitorul limbii universale „Esperanto“ a implinit etatea de 59 de ani. Istețul Zamenhof este născut în Polonia rusească la anul 1859; astăzi trăește ca medic în Varșovia. Are ucenici în toate țările pământului; în deosebi evreii își dau mari silințe pentru a răspândi limba internațională „Esperanto“ a coreligionarului lor Zamenhof.

Machetele lui Liuba.

— O rectificare. —

Primim din partea dlui *Il. Chendi*, ajutor de Bibliotecar la Academia Română din București, următoarea scrisoare:

„Domnule Redactor,

În foiletonul d-voastră din săptămâna trecută dl Dr. Anastasie Marienescu se ocupă de machetele, cu cari regretatul meu amic Al. Liuba a luat parte la un concurs, pentru un monument în amintirea luptei dela Călugăreni. Cu ocazia asta dl Marienescu găsește de cuviință a mă gratifica cu câte-va rânduri foarte tare necesitate, și fiindcă d-sa este victima unor erori greșite, țin să-l informez despre următoarele:

Mai întâi nu este esact, că Liuba a murit în „cortelul“ meu. Bietul meu amic stetea numai sub un acoperiș cu mine, având camera în aceeași clădire, dar a murit în spitalul „Filantropia“ în brațele mele.

Nu este adevărat că răposatul a lăsat „lucruri“ la mine, căci după înmormântare, părinții lui au fost conduși în camera zăvorâtă, ca să ridice puținul ce avea fiul lor.

Nu este adevărat că machetele de gips pentru proiectatul monument ar fi rămas amândouă la mine. Eu le-am spus cu ocazia aceea părinților lui, că Liuba, neavând camera coresponsătoare, își păstrează macheta cea mare la dl A. Hodoș, publicist, iar numai cea mică e în păstrarea mea. Părinții n'aveau deci decât să ridice atunci dela noi resturile aceste ale activității fiului lor, dar nu să ne pretindă nouă să le expediam acasă. Lucrurile aceste sunt și acum intacte și, dacă părinții țin la ele în semn de pietate, n'au decât să însăroineze pe cine-va să le ia în

primire, căci nici eu, nici dl Hodoș, n'aveam motive de-a le reține.

Am însă o singură condiție: să nu mai însăroineze cu asta pe dl Marienescu, căci după rândurile calomnioase din foiletonul amintit — rânduri pe cari le resping categoric — d-sa a intrat în categoria oamenilor pentru cari... nu sunt acasă. Fără supărare!

București, 6 Decembrie 1909.

Il. Chendi.

Cărți și reviste.

Catechism, pentru școlile populare. de D. Voniga, manual aprobat de consistorul din Arad. Edit. libr. Ciurcu, Brașov, 1910. Un vol. 89 pp. Prețul 40 bani.

Harta imperiului maghiar, pe bazele lui public, a apărut zilele trecute, în editura institutului geografic maghiar din Budapesta. Prețul 2 coroane. Harta e compusă de domnul Dr. *Havassy Rezső*, vicepresidentul societății geografice maghiare, din încredințarea acestei societăți, și e provăzută cu o prefață, dată în limba maghiară, croată, germană și franceză. Se poate procura prin oricare librărie.

Biserica ort. română, revistă ecleziastică, a apărut nr. 8 pe Noemvrie 1909 și cuprinde: Sumarul ședințelor sf. Sinod. Contin. bibliografiei lui P. Movilă de C. Erbiceanu. Unirea românilor cu biserica Romei. Elementele hebraice în limba Noului Testament de M. P. Comentarii de I. Popescu. Canoasterea lui Dzeu de I. Mihălcescu. Din ist. bis. române sec. XV-lea de N. Dobrescu. Cronică. D'ale mănăstirilor de I. P. S. S. Mitrop. al Moldovei. Lit. religioasă. Casa bisericii. Inștiințare. Abon. pe an 12 lei în străinătate. Adresa: P. S. Arhieru Meletie Constanțeanul, București, str. Principalele Unite, nr. 60.

Calendarul Portativ al funcționarilor de bancă români, pe 1910 Prețul 2 coroane. Redactat de dl Vasile Babi, casarul institutului „Bihoreana“ în Oradea mare. Tiparul tipografiei diecesane gr. or. române, Arad. Are o prefață, apoi după partea calendaristică, articomită în mod practic, următoarele întocmit: Chestiunea organizării funcționarilor de bancă români, de Vasile Babi. Organizarea economică, de Teodor Filipescu. Birocrațismul de P. Stoica. Reescontul, de N. Căldărea. Rolul băncilor și al funcționarilor lor în organizația noastră economică, de Emil Tița. Ceva despre calificarea funcționarilor noștri de bancă, de Const. Căluțiu jun. Din durerile noastre de Emil Rusu. Cronică anului. Numele funcționarilor dela băncile române. Institutele financiare române. Anunțuri.

Poșta redacției

Dlul I. M. în C. Nu e bine, să vă lăsați unul în nădejdea celui alt, ca să pună mâna pe condei și să scrie despre înfruntarea avută, ci trebuie să luați totdeauna înțelegere în înfruntare, că raportul la ziare cine să-l facă? *Ciuj.* Mulțumita s'a publicat în numărul 131. Vorbirea apare într'un număr apropiat. *Cristian.* Asemenea. *Făgăraș.* Asemenea.

Teatru german.

Astăzi, Mercuri: *Die geschiedene Frau.* Joi, la orele 5 d. a.: *Aus der gold'nen Märchenwelt.* Sâmbătă sara: *Die geschiedene Frau.* Duminecă d. a.: *Herbstmanöver,* sara: *Der dunkle Punkt.* Luni: *Die Dollarprinzessin.*

După pojar trecut

Emulsiunea lui *Scott* e cel mai sigur mijloc pentru împiedecarea boalelor serioase. Celce pentru prima dată încearcă „Emulsiunea lui Scott“ se miră, cât de repede recăștigă puterile pierdute. Bunul renume, care

Emulsiunea lui Scott

il are în tot locul, se bazează mai cu seamă pe curățenia și perfecțiunea părților ei constătătoare.

Chiar și asupra celui mai gîngăș stomah și mai slab organism

Emulsiunea lui Scott

influențează cât mai favorabil.

Nu mai „Emulsiunea lui Scott“ e adevărată și neîntrecuta Emulsiunea lui Scott.

4 (330) 3-5

Prețul unei sticle originale c. 2-50.

Se găsește în toate farmaciile.

Veritabil numai această marcă siune model. — Pescarul — ca semn garanție a experientelor lui SCOTT.

Nr. 209/1909 P.

[454] 1-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională din **Bulbuc**, protopresbiteratul Geoagiuului, se publică prin această concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Tel. Român”. Emolumentele împreună cu acest post sunt:

a) salariu dela comuna bisericească 300 cor. din repartitie, restul până la suma normată în lege se va cere dela stat;
b) cuartir în edificiul școlii;
c) lemne de foc.

Cererile instruite conform normelor în vigoare să se înainteze la subsemnatul oficiu protopopesc în termenul sus indicat.

Geoagiu (Algyógy), 1/14 Dec. 1909.

Oficiu protopopesc gr. or. român al Geoagiuului în conțelegere cu comitetul parohial concurent.

Ioan Popoviciu
protopop.

Nr. 647.713/1909.

[451] 2-2

Concurs.

Pentru întregirea posturilor de învățători la școlile române gr. or. din **Turdaș** și **Dâncul-mare** să scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Emolumentele împreună cu postul din Turdaș, comună frunțase cu stație de tren, sunt: 600 cor. plătibile în bani gata în rate lunare anticipative dela biserică; cuartir liber în edificiul școlii; grădina de legumi și lemnele trebuincioase de încălzit.

Cu 1 Iuliu 1910 să va completa salariul fundamental la 1000 coroane, la care să vor adăuga și cuincuenalele după un serviciu de 5 ani dela alegere.

Dela concurenți să recer următoarele:
a) Atestatul despre cel puțin 4 clase gimnaziale.

b) Absolutor de pedagogie.

c) Să posadă perfect limba maghiară.

d) Să aibă atestat de calificare cu calculul de „foarte bine”.

e) Să aibă cunoștință din muzica vocală, cei cu muzica instrumentală vor fi preferați.

2. La postul din Dâncul-mare, salariu 600 cor. din pașunatul comunal, eventual din repartitie; cuartir și lemne de foc în natură Dela 1 Iuliu 1910. salariu complet de 1000 cor. cu întregirea dela stat.

Concurenții să îndatorează a să prezenta înainte de alegere în comună, spre a să face cunoscut cu poporul și a să trimită concursurile în termenul arătat subscrisului oficiu.

Orăștie, 1/14 Decembrie 1909.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Viță de vie altoită

americană liferează în diferite sorte, garantat curate, în asortiment foarte bogat, deja de ani ca prima și cea mai solidă cunoscută firmă (381) 25-26

Prima plantațiune de vie altoită târnăveană. Proprietar: **Fr. Caspari.**

Mediaș, nr. 56 (Transilvania).

Rog a cere catalog ilustrat!

Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țării și poate deci fiecare proprietar de vie să se informeze înainte de trimiterea comandei, la o persoană cunoscută despre incontestabila corectitudine a susnumitei firme.

Daruri de Crăciun!

Toți cei cari doresc a cauza în sânul familiei și rudeniilor bucurie cu ocazia sărbătorilor **Nașterii Domnului** să nu întârzie a-se adresa cu toată încrederea **Librăriei Arhidiecezane din Sibiu**, de unde pot procura următoarele obiecte potrivite pentru daruri:

Cărți:

K f	K f
Andersen, Povestiri	2-—
Anghel, Fantazii, poezii	1-50
Agârbiceanu, In clasa cultă, novele	1-80
Augier, Gireriu notarului, teatru	—45
Adam, Constanța pitorească	2-—
Basme din toate ținuturile rom.	1-90
Bulwer, Ultimele zile ale cetății Pompei	3-—
Beldiceanu, Taina	1-50
Boteni, Din satul nostru	1-50
Bernardin, Paul și Virginia, roman	1-—
Björnson, Falimentul, teatru	—45
Bârsan, Mărul, dramă	1-—
Ramuri, novele	2-—
Barcianu, Dicționar german-român, broș. 8-—, leg. român-germân sub tipar	10-—
Codreanu, Suflete de Copii, povești	—80
Caraivan, Povești de pretutindeni	2-—
Cazaban, Chipuri și suflete, novele	1-50
Ciocărlan, Pe plaiu, novele	1-50
Cantemir, Descrierea Moldovei	1-90
Caterly, Români	2-50
Daudet, Sapho, roman	1-50
Dumbravă Haiducul, roman	2-—
Dostoievski, Crimă și pedeapsă, I/II roman	4-—
Delavrancea, Apus de soare, dramă	2-—
Sultânica, Novele	2-—
Dunăreanu, Răsplată, novele	1-50
Eminescu, Poezii	1-50
Proză	1-—
Lais, comedie	1-—
Farago, Versuri	1-50
Florescu, Sanda, teatru	—35
Goga, Ne chiamă pământul, poezii	2-—
Poezii	2-—
Gorun, Robinson în țara Românească, roman	1-—
Gane, Spice, novele	2-—
Gârleanu, Bătrânii, novele	3-—
Intr'o noapte de mai, novele	2-—
Genlis, Povestiri morale pentru tinerime	1-50
Iosif, A fost odată, poveste în versuri	—30
Holban, Oameni celebri	3-50
Hodoș, Martirii, roman istoric	1-50
Departate de lume, novele	1-50
Poftă bună, carte de buc.	3-—
Ispirescu, Povestile unchișului sfântos	1-50
Iorga, Istoria Românilor pentru poporul Român	3-—
Lupaș, Monografia lui Șaguna legată	6-—
Lecca, Dreptul vieții, roman	2-—
Maior, Bibl. copiilor și a tinerimei, vol. 2, 3, 4, a	1-—
Maupassant, Ivetta, roman	—75
Dșoara Fifi, novelă	—75
Povestiri, traduc. de Sadoveanu	2-—
Meyer Förster, Heidelbergul de altădată, teatru	—40
Negri, Versuri, proză, scrieri	1-50
Neculcea, O seamă de cuvinte	—35
Olmezu, Povești rimate	—35
Omer, Iliade, trad. de Murnu	4-—
Onciul, Din istoria României	—35
Pamfile, Graiul vremurilor, povești	2-—
Pitiș, Poezii	1-—
Pușcariu, Fragmente ist. despre boerii din țara Făgărașului, vol. I. —40, vol. II. —60, vol. III. —80, vol. IV.	5-20
Povestiri de-ale lui Moș Barbă-Albă	1-—
Russu-Șirianu, Iobăgia I.	3-—
Răduceanu, Cooperația și sistemele cooperative	—60
Slavici, Povești	1-50
Șivan, Valea albă, roman	1-50
Sandu, Pescar de Islanda, roman	1-50
Sadoveanu, Oameni și locuri, nov. Cântecul amintirii, „	2-—
Șpan, Viața și act. lui Dr. Barcianu Școala lui Șaguna	—50
Theodorian, Sângele Solovenilor, roman	1-—
Calea sufletului, nov.	1-50
Schiller, Fecioara dela Orlean, dramă, trad. de M. Cunțan	—90
Vlahuță, Poezii	2-—
Din trecutul nostru	3-50
File rupte	2-50
Clipe de liniște, novele	1-50

Decorat cu medalie de argint la Expoziția Română, București 1906.

Anunț!

Onorat cler Român!

Am onoare a aduce la cunoștință mult Onoratului cler Român că, pe lângă **pălăriile preoțești** care le-am introdus pentru dnii preoți gr.-or. am introdus și un fel de

Vesuri de mătase negri preoțești

pentru iarnă, fiind foarte practice și călduroase ale purta atât în biserică cât și umblând cu Jordanul la Bobotează. Prețul de bucată 5 cor. Porto și cutia 1 cor. 20 fl. Trimit ori și unde prin rambursă sau primind banii înainte. Neconvenindu i vreunui domn preot, pălăria sau Vesul primite, se poate înapoi. și momentan restitui paralele primite înapoi. In speranță că Onor. cler Român imi va da tot sprijinul cuvenit, cumpărând dela unicul pălărier Român, semnez cu deosebită stimă:

(452) 1-1

A. MEȘOTĂ, pălărier
Brașov, strada Orfană 3.

Săpun de lapte de lilie
Steckenpferd.

— Cel mai bun săpun pentru piele —
— și contra petelor de soare. —

Se capătă pretutindeni!

[38] 40-40

Str. Brukenthal Nr. 9.

Str. Cisnădiei Nr. 16.

Escelente vinuri naturale curate
de Ménes-Magyarád în sticle

Schiller	per litru C.	—60
Vin de masă	” ” ”	—70
Risling	” ” ”	—80
Vin roșu (Bikavér)	” ” ”	1-—
Bacator	” ” ”	1-—
Muscatel nou, dulce	” ” ”	1-—
Tokaj de Szamorodin 1/2 litru	” ” ”	1-40

Tot aici se poate cumpăra somn, crap și fogaș proaspăt.

Leopold Neumann
Str. Cisnădiei 16. — Str. Brukenthal 9.

Iosif Neskudla, Olmütz

— fabrică de stofe bisericesti, paramente recuisite de —
— metal și prapore. —

Recomandă: **Feloane, ornate pentru Diaconi, Patrafire, Prapore, Steaguri pentru societăți, Baldachine** etc. confecționate exact după rital gr.-ortodox, apoi **Potire, Cruci, Cădelnițe, Candile, Discuri, Stea, Copie, Lingurițe** și a predat pentru orice comande

reprezentanța sa**Librăriei arhidiecezane, Sibiu,**

de unde obiectele sus numite se pot procura cu prețuri de fabrică afară din cale moderate; tot la Librăria arhidiecezană

(103) 42-52 se execută și încassările numitei firme.